

Datum

2019-05-06

Vår referens

Lars G Larsson

Utvecklingssekreterare

lars.g.larsson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Motion av Helena Nanne (M) och Torbjörn Tegnhammar (M) angående etableringsboende, STK-2019-379 ASN-2019-4151

Sammanfattning

Stadskontoret har berett arbetsmarknads- och socialnämnden tillfälle att yttra sig över aktuell motion som inkommit till kommunfullmäktige från Helena Nanne (M) och Torbjörn Tegnhammar (M). I motionen framförs yrkande att kommunfullmäktige uppdrar åt arbetsmarknads- och socialnämnden att återkomma med förslag på hur etableringsboende kan införas i enlighet med motionens intentioner.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen redogör i ärendet för aktuella förhållanden kopplade till yrkandena.

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och socialnämnden beslutar

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende motion från Helena Nanne (M) och Torbjörn Tegnhammar (M) enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunfullmäktige.
3. Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslår kommunfullmäktige därmed anse motionen besvarad.

Beslutsunderlag

- Följebrev Motion av Helena Nanne (M) och Torbjörn Tegnhammar (M) angående etableringsboende, STK-2019-379
- Motion av Helena Nanne (M) och Torbjörn Tegnhammar (M) angående etableringsboende
- G-Tjänsteskrivelse ASN 190521 Motion av Helena Nanne (M) och Torbjörn Tegnhammar (M) angående etableringsboende
- Förslag till yttrande ASN 190521 Motion av Helena Nanne (M) och Torbjörn Tegnhammar (M)

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2019-05-08

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2019-05-16

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2019-05-21

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige.

Ärendet

Helena Nanne (M) och Torbjörn Tegnhamar (M) har i en motion yrkat att kommunfullmäktige uppdrar åt arbetsmarknads- och socialnämnden att återkomma med förslag på hur etableringsboende kan införas i enlighet med motionens intentioner.

I motionen anges att integrationen är en ödesfråga för Malmö och att arbetslösheten i kommunen är dubbelt så hög som riksgenomsnittet och att kostnaderna för försörjningsstöd slår rekord år efter år. Man borde välkomnas med höga förväntningar på egen ansträngning att hitta ett arbete och en bostad. Att ställa krav är att bry sig.

Motionärerna anger att nyanlända som enligt den så kallade bosättningslagen anvisas till Malmö för bosättning idag får tillfälliga hyreskontrakt utan besittningsskydd för fyra år framåt i tiden. Nyanlända i Malmö förväntas inte lösa sin boendesituation förrän efter fyra år. Eftersom etableringsprocessen varar i två år och staten efter denna tid förväntar sig att en person som flyttar till Sverige ska kunna försörja sig själv, skapar detta en märklig signal. Att sammankoppla boendefrågan under etableringstiden med etableringen i övrigt är en tydlig signal om att man i första hand ska lösa sin boendesituation själv. Modellen har tillämpats framgångsrikt i flera andra kommuner och innebär att man dels ställer krav på deltagande i etableringen hos Arbetsförmedlingen men också krav på aktivt bostadssökande för att få behålla boendet. Undantaget är då etableringen avslutas på grund av jobb och att tillgången till boendet löper under två år. Motsvarande införande i Malmö skulle ge nyanlända i staden goda incitament att ordna sin boendesituation på samma sätt som man förväntas avsluta etableringen med att man arbetar eller studerar och försörjer sig själv. På så sätt kan nyanlända välkomnas till Malmö utan att fastna i utanförskap, som redan drabbat alltför många.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens överväganden

Enligt lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning (nedan kallad bosättningslagen) är Sveriges kommuner skyldiga att efter anvisning ta emot nyanlända för bosättning. Av lagens förarbeten framgår att kommunerna i så stor utsträckning som möjligt ska erbjuda de nyanlända permanenta bostäder, men det anges också att det inte kan uteslutas att kommunerna kommer att bli tvungna att erbjuda tillfälliga bostäder. Lagen trädde i kraft den 1 mars 2016 och omfattar nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd (både permanent och tillfälligt uppehållstillstånd) som flyktingar eller annan skyddsbehövande enligt vissa bestämmelser i utlänningslagen samt deras anhöriga.

Regeringen beslutar årligen utifrån Migrationsverkets prognos hur många nyanlända som ska anvisas på länsnivå, så kallade länstal. Länsstyrelsen ansvarar för att fördela länets anvisningar mellan kommunerna i respektive län, så kallade kommuntal. Migrationsverket beslutar om enskilda anvisningar månadsvis och efter beslut ska kommunen ta emot hushållet för bosättning inom två månader. Malmös kommuntal var år 2016 488 personer, år 2017 408 personer och år 2018 155 personer. Under år 2019 ska Malmö ta emot 43 personer. Anvisningstalen beror bland annat på den lokala arbetsmarknaden och övriga mottagande av nyanlända, exempelvis

egenbosatta. Malmös mottagande består både av ensamhushåll och av barnfamiljer. Andelen barnfamiljer har successivt ökat. År 2016 utgjorde barnfamiljer 42 procent av de mottagna hushållen, år 2018 var andelen 85 procent. Totalt har Malmö stad tagit emot 131 barnfamiljer varav cirka 110 fortfarande bor kvar i någon av de tillfälliga bostäderna som kommunen tillhandahållit. Övriga har lämnat de tillfälliga bostäderna.

Kammarrätten i Stockholm har prövat ett beslut som Kommunstyrelsen i Lidingö har fattat om att bostadskontrakt för bostäder till nyanlända som anvisas enligt bosättningslagen ska sägas upp av kommunen efter etableringstidens utgång, det vill säga efter två år. Den klagande menade att beslutet var olagligt då det ansågs strida mot intentionen i lagen om att kommunerna borde erbjuda permanenta bostäder. Kammarrätten i Stockholm gjorde en så kallad laglighetsprövning, vilket innebär att domstolen prövade om beslutet är lagligt eller inte. Lämpligheten i beslutet prövades inte. Målet avgjordes av Kammarrätten i Stockholm den 22 februari 2019. Enligt domen så bryter inte Lidingö stads beslut att efter två år säga upp bostadskontrakt för nyanlända som anvisats mot bosättningslagen. Kammarrätten konstaterar att det i lagtexten inte framgår vad som avses med att ta emot en nyanländ för bosättning i kommunen. Det framgår inte heller i vilken utsträckning anvisade kommuner är skyldiga att tillhandahålla de nyanlända bostäder eller hur bosättningen ska ordnas.

Inriktningen i förvaltningens arbete utifrån bosättningslagen har varit att de nyanlända som anvisas för bosättning är nya Malmöbor som kommunen enligt lag är skyldiga att ta emot. De blir folkbokförda i kommunen och de boenden och övrigt stöd som kommunen ger ska underlätta integration och etablering på arbets- och bostadsmarknaden. Malmö stad har tagit ställning för att de bostäder som erbjuds kommunanvisade inte är permanenta utan tillfälliga med andrahandskontrakt. Det betyder att det inte är möjligt att överta bostaden med förstahandskontrakt. Tillfälliga bostäder kräver vanligtvis att besittningsskyddet avtalas bort, vilket enligt Hyresnämnden i Malmö kan göras som längst i fyra år. Det betyder inte att hushållen kommer att bo i bostäderna i fyra år, utan att det är den tid Hyresnämnden i Malmö godkänner att besittningsskyddet avtalas bort i de avtal som skrivs med hyresgästerna. De hyreskontrakt som Malmö stads fastighets- och gatukontoret tecknar med de nyanlända hushållen löper månadsvis med en veckas uppsägningstid.

Målsättningen är att de nyanlända hushållen ska hitta en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden så snart som möjligt. Att vara aktivt bostadssökande är ett krav från dag ett. Alla hushåll skriver in sig på Boplats Syd och får information om att bostaden är tillfällig och att de själva ansvarar för att skaffa sig en permanent bostad. Vid regelbundna besök kontrollerar arbetsmarknads- och socialförvaltningens personal att hushållen är inskrivna på Boplats Syd samt att de har rätt bevakning i kösystemet. En del av de nyanlända hushållen har behov av information och stöd för att söka kunna söka bostad. Med stöd av utvecklingsmedel från Länsstyrelsen har förvaltningen i samarbete med ideella föreningar från civilsamhället kunnat ge hushållen ett riktat stöd med att söka bostad, bland annat genom studiecirklar på arabiska och tigrinja.

I motionen föreslås att de boenden som tillhandahålls de nyanlända hushåll som anvisas till kommunen enligt bosättningslagen ska kopplas samman med etableringstiden. Hyreskontrakten ska gälla under etableringstiden och hushållen förväntas lösa sin bostadssituation under denna tid. Domen i Kammarrätten visar att ett sådant tillvägagångssätt inte strider mot lag eller annan författning. Malmö stads nuvarande hantering, det vill säga att teckna andrahandskontrakt i tillfälliga bostäder där besittningsskyddet enligt avtal inte gäller under fyra år, strider inte heller

mot lag eller annan författning. Det blir då en fråga om vilken hantering som är mest lämplig.

Förvaltningens överväganden

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen anser att det är viktigt att ställa krav på att de nyanlända hushållen är aktivt bostadssökande. Malmö stads modell för mottagandet enligt bostättningslagen utgår från att hushållen med hjälp av stöd och information själva ska hitta permanenta bostäder. Ett förfarande som innebär att hyresavtalen sägs upp vid etableringstidens utgång skulle försvåra integration av de nyanlända och leda till att många av dessa hushåll istället skulle hamna i hemlöshet. Barn drabbas särskilt hårt av hemlöshet och det är därför viktigt att särskilt säkerställa att barnfamiljer har en trygg bostadssituation.

Bostadsmarknaden i Malmö och i övriga Sverige är mycket ansträngd. Det gäller särskilt för hushåll med en svag ekonomi och kort tid i Sverige vilket innebär att det är svårt för de nyanlända hushållen att på två år skaffa sig en egen bostad. Ökad hemlöshet skulle innebära högre kostnader för kommunen eftersom de boendelösningar som då står till buds i form av vandrarhem och liknade oftast är dyrare än de boenden som tillhandhålls enligt bostättningslagen. Förvaltningen arbetar redan idag från dag ett med att de nyanlända ska skaffa sig en bostad på den öppna bostadsmarknaden.

Ansvariga

Petra West Stenkvisst Enhetschef

Katarina Lindeberg Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef